

Sygn. akt III AUa 1615/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń (spr.) SSA Bożena Grubba
Protokolant:	sekr. sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2019 r. w Gdańsku

sprawy J. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji J. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 września 2018 r., sygn. akt IV U 626/18

1. oddala apelację;
2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz adwokata R. R. kwotę 120,00 (sto dwadzieścia 00/100) złotych powiększoną o kwotę podatku VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu przed Sądem II instancji.

SSA Bożena Grubba SSA Michał Bober SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń

Sygn. akt III AUa 1615/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 kwietnia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., działając na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 z późn. zm.; dalej jako „ustawa o emeryturach i rentach z FUS”) odmówił ubezpieczonej J. G. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że zgodnie z powołaną wyżej regulacją kobiecie urodzonej po 31 grudnia 1948 r.

przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego 60 lat. W związku z tym, że ubezpieczona nie osiągnęła wymaganego wieku emerytalnego brak było podstaw do przyznania świadczenia.

W odwołaniu od powyższej decyzji J. G. domagała się przyznania prawa do wnioskowanego świadczenia w drodze wyjątku, pomimo nieukończeniu wieku emerytalnego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Toruniu wyrokiem z dnia 24 września 2018 r. w Toruniu oddalił odwołanie (pkt I) i zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz adwokata R. R. kwotę 90,00 zł powiększoną o kwotę podatku VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (pkt II) .

Sąd ustalił, że J. G. urodziła się (...) Powszechny wiek emerytalny wynoszący 60 lat ukończy (...) W toku swojej aktywności zawodowej ubezpieczona pracowała jako sprzedawca, kierownik sklepu, robotnik gospodarczy, pracownik magazynu, pakowacz, księgowa, specjalista i referent ds. płac. Po raz pierwszy ubezpieczona wystąpiła z wnioskiem o emeryturę w dniu 4 sierpnia 2017 r. Decyzją z dnia 17 sierpnia 2018 r. ZUS Oddział w T. odmówił prawa do wnioskowanego świadczenia, powołując się na art. 24 ustawy emerytalnej. Ubezpieczona wniosła odwołanie od powyższej decyzji. Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Toruniu oddalił odwołanie (sygn. akt IV U 1336/17). W dniu 27 marca 2018 r. ubezpieczona wystąpiła z kolejnym wnioskiem o przyznanie jej prawa do emerytury. W dniu złożenia wniosku nie miała jeszcze ukończonych (...) lat. Zaskarżoną decyzją z dnia 10 kwietnia 2018 r. ZUS Oddział w T. odmówił przyznania prawa do wnioskowanego świadczenia z uwagi na nieosiągnięcie wymaganego wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat. Z uwagi na postępowanie toczące się w niniejszej sprawie, do czasu jego zakończenia zawieszono postępowanie przed organem rentowym w przedmiocie przyznania ubezpieczonej prawa do emerytury w drodze wyjątku.

W tak ustalony stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że uprawnienia J. G. do emerytury winny być rozpatrywane przy uwzględnieniu głównie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Sąd uznał, że ubezpieczona nie ukończyła jednak wskazanego powyżej wymaganego wieku emerytalnego – w dniu złożenia wniosku nie miała nawet ukończonych (...)lat. Powszechny wiek emerytalny wynoszący 60 lat osiągnie dopiero w dniu (...) r. Wobec tego brak było podstaw do przyznania J. G. prawa do emerytury, na co słusznie wskazał organ rentowy w zaskarżonej decyzji.

Ubezpieczona co prawda nie złożyła w tym przedmiocie wniosku, ale w niniejszej sprawie w ocenie Sądu, brak było podstaw do przyznania ubezpieczonej prawa do emerytury na innej podstawie tj. w obniżonym wieku emerytalnym, bowiem analiza znajdujących się w aktach organu rentowego świadectw pracy nie wskazuje, aby J. G. wykonywała pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, gdyż w toku aktywności zawodowej pracowała m.in. jako sprzedawca, kierownik sklepu, robotnik gospodarczy, pracownik magazynu, pakowacz, księgowa, specjalista i referent ds. płac.

Z treści odwołania wynika, że ubezpieczona domaga się przyznania prawa do emerytury w drodze wyjątku, nie mniej jednak - Sąd uznał, że nie ma potrzeby przekazywania wniosku ubezpieczonej w tym zakresie do rozpoznania organowi rentowemu, gdyż przed organem rentowym toczy się postępowanie o świadczenie w drodze wyjątku z art. 83 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przy czym postępowanie przed organem rentowym zostało zawieszono ze względu na toczące się postępowanie w niniejszej sprawie.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, działając w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie ubezpieczonej.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu Sąd orzekł mając na uwadze art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. i § 15 ust. 2 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia z dnia 3 października 2016 r. Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1714).

Wyrok w zakresie punktu I zaskarżyła apelacją ubezpieczona, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych polegających na uznaniu, że nie spienia ona warunków do uzyskania emerytury. Skarżącą wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania. W uzasadnieniu podniosła, że ze względu na swoją sytuację zdrowotną świadczenie winno być jej przyznane w drodze wyjątku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 382 k.p.c. Sąd II instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Z regulacji tej wynika, że postępowanie apelacyjne polega na merytorycznym rozpoznaniu sprawy. Oznacza to z kolei, że wyrok sądu drugiej instancji musi opierać się na jego własnych ustaleniach faktycznych i prawnych poprzedzonych ponowną oceną materiału procesowego.

Wykonując ten obowiązek Sąd Apelacyjny (przed odniesieniem się do zarzutów apelacji) dokonał (w zakresie objętym zaskarżeniem) ponownej oceny przedstawionego pod osąd materiału procesowego i w jej wyniku stwierdził, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a poczynione ustalenia faktyczne (zawarte w wyodrębnionej redakcyjnie części uzasadnienia zaskarżonego wyroku) nie są wadliwe i znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów oraz stanowisk stron procesu.

Sąd odwoławczy ustalenia Sądu Okręgowego czyni częścią uzasadnienia własnego wyroku, nie znajdując potrzeby ponownego szczegółowego ich przytaczania. Trafna jest też (i nie wymagająca dodatkowych wyjaśnień lub uzupełnień) kwalifikacja prawna dochodzonych w niniejszej sprawie roszczeń. Nie wymaga zatem uzupełnienia wywód Sądu Okręgowego odwołujący się do przepisu art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Analizę zarzutów należy rozpocząć od kwestii poprawności ustalenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Dopiero bowiem do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego można zastosować normę prawa materialnego co determinuje możliwość oceny prawidłowości zastosowania prawa materialnego.

Kwestionując poprawność ustaleń faktycznych apelująca nie wskazuje żadnej normy, która miałaby zostać naruszona przez Sąd Okręgowy na etapie oceny materiału procesowego i wyprowadzenia wniosków co do prawdziwości twierdzeń stron o faktach poddanych pod osąd w niniejszej sprawie.

Wyjaśnić więc należy, że ustalenia faktyczne są wynikiem stosowania reguł (norm) prawa procesowego. Fakty przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia stanowią wynik procesowej weryfikacji twierdzeń stron co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia, ewentualnie uzupełnianych o fakty znane powszechnie i fakty znane sądowi z urzędu (art. 228 k.p.c.).

Weryfikacja ta następuje w oparciu o przepisy prawa procesowego. Fakty powoływane przez strony dla uzasadnienia swojego stanowiska procesowego zasadniczo wymagają dowodu i to na stronach (zgodnie z art. 232 k.p.c.) spoczywa ciężar przytoczenia faktów oraz dowodów. Bez przeprowadzenia postępowania dowodowego Sąd może czynić ustalenia faktyczne jedynie co do faktów przyznanych przez stronę przeciwną (w sposób wyraźny - art. 229 k.p.c. lub w sposób dorozumiany - art. 230 k.p.c.) oraz faktów objętych domniemaniami faktycznymi (art. 231 k.p.c.) lub prawnymi (art. 234 k.p.c.) i faktów notoryjnych lub znanych sądowi z urzędu (art. 228 k.p.c.).

Ocena dowodów i uznanie ich wiarygodności oraz mocy dowodowej odbywa się na podstawie kompetencji określonych w art. 233 k.p.c. Na podstawie tej oceny Sąd uznaje określone fakty za udowodnione (czyni je podstawą rozstrzygnięcia) lub uznając za niewykazane pomija przy rozstrzygnięciu.

Formułując zarzut "błędnych ustaleń faktycznych" strona skarżąca winna wykazać, które z przytoczonych reguł procesowoprawnych Sąd I instancji naruszył, uznając za udowodnione (względnie bezsporne lub z innych przyczyn nie wymagające dowodu) fakty kwestionowane w apelacji. Twierdzenie o błędzie w ustaleń faktycznych powinno być więc odnoszone (zwłaszcza w przypadku apelacji redagowanej przez zawodowego pełnomocnika) do konkretnej normy prawa procesowego, która miałaby być wadliwie zastosowana przez Sąd. Brak odniesienia argumentacji do właściwych przepisów powoduje, że zarzuty apelacyjne pozostają polemiką z ustaleniami Sądu I instancji polegającą (jak w niniejszej sprawie) na ponownej prezentacji własnego stanowiska strony co przysługującego jej prawa do emerytury.

Przypomnieć też należy, że Sąd odwoławczy związany jest zarzutami naruszenia prawa procesowego (por. np. mająca moc zasady prawnej uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 31 stycznia 2008 III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55). W tym kontekście już samo zaniechanie wskazania przez pełnomocnika skarżącego, jakie naruszenia przepisów prawa procesowego miałyby wpływać na błędne ustalenie faktów powoduje, że tak formułowany zarzut nie może podlegać prawidłowej weryfikacji na etapie postępowania odwoławczego i nie podważa poprawności zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy dokonał właściwej wykładni regulacji prawnej - art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a następnie w sposób prawidłowy zastosował omawiane przepisy w konkretnym stanie faktycznym przedmiotowej sprawy. Zły stan zdrowia skarżącej sam w sobie nie może przesądzać o prawie do emerytury, gdy nie są spełnione wszystkie ustawowe przesłanki do świadczenia. Nie jest w każdym razie dostateczną podstawą do kwestionowania wyroku osobiste przekonanie strony o pokrzywdzeniu orzeczeniem, które odpowiada w pełni prawu.

W kontekście rozpoznawanej sprawy wskazać należy, że postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych toczy się trybie odwoławczym od decyzji organu rentowego, co wynika z treści art. 476 § 2 k.p.c. Taki odwoławczy tryb postępowania powoduje, że sąd powszechny rozpoznając odwołanie wniesione przez stronę postępowania dokonuje kontroli prawidłowości decyzji wydanej przez organ rentowy z punktu widzenia jej zgodności z prawem i równocześnie związany jest jej zakresem. Oznacza to, że przedmiotem postępowania przed sądem ubezpieczeń społecznych nie może być kwestia nie objęta zaskarżoną decyzją. W orzecznictwie za utrwalony należy uznać pogląd, że w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot i zakres orzeczenia sądu wyznaczany jest przez treść decyzji organu rentowego (podobnie wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 października 2013 r. III AUa 401/13 Legalis 746610; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 listopada 2013 r. III AUa 34/13 Legalis 747047; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r. II UZ 52/99 Legalis 47345).

Tak więc kwestia, czy w sytuacji, w jakiej się znalazła ubezpieczona z uwagi na niepełnosprawność, zaistniały warunki uzasadniające przyznanie jej w trybie art. 83 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stosownego świadczenia w drodze wyjątku, zasadnie nie była objęta zakresem rozstrzygnięcia przez Sąd Okręgowy, co skutkuje pozostawieniem jej poza zakresem rozpoznania również przez Sąd Apelacyjny.

Okoliczności podnoszone w treści apelacji mogą być ewentualnie wzięte pod uwagę przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w toku rozpoznawania wniosku o emeryturę w drodze wyjątku. Jak wskazał Sąd Okręgowy ubezpieczona zainicjowała już takie postępowanie, które zostało zawieszona i które winno być podjęte po prawomocnym zakończeniu niniejszej sprawy.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że apelacja nie zawiera zarzutów, które mogły stanowić podstawę do zmiany czy uchylecia zaskarżonego wyroku co skutkowało zgodnie z przepisem art. 385 k.p.c. jej oddaleniem.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej w postępowaniu apelacyjnym z urzędu orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1184) w związku z § 15 ust. 2 i § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714 ze zm.)

SSA Bożena Grubba SSA Michał Bober SSA Iwona Krzczowska - Lason